

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1170/2013
31.10.2013. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Снежане Андрејевић, председника већа, Виде Петровић-Шкери и Љубице Милутиновић, чланова већа, у парници тужиоца Н.П. из Н.С., кога заступа Ж.О., адвокат из Н.С., против туженог Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање Београд – Дирекција покрајинског фонда Нови Сад, кога заступа Ж.Р., адвокат из Б., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Вишег суда у Новом Саду Гж 1908/12 од 05.06.2013. године, у седници одржаној дана 31.10.2013. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

I ПРИХВАТА СЕ предлог Апелационог суда у Новом Саду РЗ-116/13 од 10.10.2013. године да се о ревизији туженог изјављеној против пресуде Вишег суда у Новом Саду Гж 1908/12 од 05.06.2013. године одлучује као о изузетно дозвољеној (посебној ревизији) у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11).

II УКИДА СЕ пресуда Вишег суда у Новом Саду Гж 1908/12 од 05.06.2013. године у преиначеном делу којим је тужени обавезан да тужиоцу исплати износ од 123.371,29 динара на име материјалне штете због мање исплаћених месечних износа припадајуће пензије од 01.01.2008. године и у овом делу предмет враћа том другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П 1190/2012 од 06.06.2012. године: одбијен је приговор стварне нанадлежности Основног суда у Новом Саду; одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд обавезе туженог да тужиоцу исплати на име материјалне штете због мање исплаћених месечних износа припадајуће пензије од 01.01.2008. године износ од укупно 165.386,11 динара са законском затезном каматом од 31.03.2012. године до исплате и да тужиоцу исплати трошкове поступка са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате.

Одлучујући о жалби тужиоца Виши суд у Новом Саду је усвојио жалбу и наведену првостепену пресуду у побијаном одбијајућем делу (став два изреке) преиначио, тако што је обавезао туженог да тужиоцу на име материјалне штете исплати износ од 123.371,29 динара због мање исплаћених месечних износа припадајуће пензије од 01.01.2008. године, док је побијану одлуку у преосталом

одбијајућем делу за износ од још 42.010,85 динара (углавичена законска затезна камата до 31.03.2012. године) и у делу одлуке о трошковима парничног поступка укинуо и предмет вратио првостепеном суду на поновни поступак.

Против наведене другостепене пресуде тужени је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права и предложио да се о овој ревизији одлучује као изузетно дозвољеној (посебној ревизији), због неуједначене судске праксе и потребе за новим тумачењем права.

I Апелациони суд у Новом Саду је решењем РЗ-116/13 од 10.10.2013. године предложио Врховном касационом суду да о ревизији туженог одлучи у смислу члана 404. Закона о парничном поступку, наводећи да постоје разлике у тумачењу прописа због чега судови доносе различите одлуке о основаности захтева војних пензионера у истим чињеничним и правним ситуацијама, које се односе на ванредно усклађивање њихових пензија за 2007. годину у висини од 11,06% и да је потребно уједначити судску праксу заузимањем јединственог правног става од стране Врховног касационог суда.

Према одредбама члана 404. став 1. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11) ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени апелационог суда односно Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

Одлучујући о овом предлогу Апелационог суда у Новом Саду, Врховни касациони суд је оценио да су, и по оцени Врховног касационог суда, испуњени услови из члана 404. став 1. ЗПП за одлучивање о ревизији туженог као изузетно дозвољеној (посебној ревизији), који се примењује у овом спору, будући да је тужба за накнаду ове штете поднета дана 03.02.2012. године, после ступања на снагу овог ЗПП (01.02.2012. године).

Наиме, због различитог поступања нижестепених судова у истим чињеничним и правним ситуацијама које се односе на спорове за накнаду штете због незаконитог и неправилног рада органа туженог поводом ванредног усклађивања пензија војних осигураника од 11,06% за 2007. годину, и по оцени Врховног касационог суда потребно је уједначити судску праксу у овој врсти спорова, да би се убудуће спречила повреда права на правично суђење у смислу члана 32. Устава Републике Србије члана 6. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и члана 2. став 1. ЗПП због различитих одлука нижестепеног суда у овој врсти спорова.

Из изнетих разлога, Врховни касациони суд је на основу одредаба члана 404. став 1. ЗПП одлучио као у изреци под I.

II Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 405. и 408. ЗПП и утврдио да је ревизија основана.

Према разлозима побијане пресуде, тужилац је корисник старосне пензије. Решењем Фонда за социјално осигурање војних осигураника (Фонд СОВО) број 100447 од 28.11.2007. године извршено је усклађивање његове пензије на 2.844,822 бода односно 81% од пензијског основа почев од 01.08.2004. године, а 01.10.2005. године на 81% -према тада важећим елементима пензијског основа (81%)-на 3.444,428 бодова. У марту 2008. године усклађивање војних пензија извршено је повећањем вредности бода са 9,02 на 9,40 односно за 4,21% са важношћу од 01.01.2008. године. У току 2008. године тужени је усклађивао војне пензије у истим процентима као и за пензионере који се финансирају из Републичког фонда ПИО, па су тако и пензије војних пензионера усклађене почев од 01.04.2008. године за 6,97%, а од 01.10.2008. године за 14,13%. Директор Фонда ПИО донео је решење о ванредном усклађивању пензија („Службени гласник РС“ број 20/2008), почев од 01.01.2008. године за 11,06% које је представљало фактички усклађивање пензија са просечном зарадом у Републици у 2007. години, којим су пензије доведене у висину од 60% од просечне зараде у Републици Србији за 2007. годину. Просечне пензије корисника Фонда СОВО за 2007. годину нису биле испод 60% од просечно остварене зараде запосленог у Републици Србији. Тужиоцу је од 01.01.2008. године до 31.12.2011. године исплаћивана пензија у складу са правноснажним и коначним решењем Фонда СОВО. Да је извршено и ванредно усклађивање за још 11,06%, био би му у истом периоду исплаћен и износ од 123.371,29 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио захтев тужиоца наводећи да се усклађивање пензија од 11,06% односи на кориснике Републичког фонда ПИО а не Фонда СОВО за 2007. годину, јер корисници војних пензија нису били у систему пензијског и инвалидског осигурања Републике Србије већ су им пензије за 2007. годину биле усклађене по одредбама Закона о Војсци Југославије, а у систем Републичког фонда ПИО преузети су од 01.01.2008. године ступањем на снагу Закона о Војсци Србије.

Одлучујући о жалби тужиоца другостепени суд је делимично преиначио наведену првостепену пресуду и захтев тужиоца усвојио за 125.371,29 динара, сматрајући да су били испуњени законски услови из члана 193. у вези члана 197. став 2. Закона о Војсци Србије („Службени гласник РС“ бр. 116/07, 88/09) и члана 21. Закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС“ број 85/2005) за ванредно усклађивање у висини од 11,06% и за кориснике војних пензија и да је пропуштањем да то учини тужени причинио штету тужиоцу.

Ревизијом туженог се основано указује да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање непотпуно утврђено због чега се за сада не може прихватити закључак другостепеног суда о одговорности тужене за накнаду штете тужиоцу по овом основу.

Наиме, према члану 18. став 3. Устава Републике Србије одредбе о људским и мањинским правима тумаче се у корист унапређења вредности демократског друштва сагласно важећим међународним стандардима људских и мањинских права, као и пракси међународних институција које надзиру њихово спровођење.

При ограничавању људских и мањинских права, у које спада и право на имовину у смислу члана 20. став 3. Устава Републике Србије, сви државни органи а нарочито судови дужни су да воде рачуна о суштини права које се ограничава, важности сврхе ограничења, природи и обиму ограничења, односу ограничења са сврхом ограничења и о томе да ли постоји начин да се сврха ограничења постигне мањим ограничењем права.

Судови опште надлежности су у смислу члана 1. ЗПП у вези члана 172. Закона о облигационим односима надлежни да одлучују о тужби за накнаду штете због незаконитог и неправилног рада Фонда ПИО у извршењу утврђене обавезе исплате пензија. Правилност обрачуна пензије оцењује се у управном поступку пред надлежним органом и у управном спору, а у случају незаконитог и неправилног рада државног органа у извршењу тако утврђене обавезе, суд опште надлежности одлучује о праву на накнаду штете.

Незаконитим радом службеног лица или органа сматра се поступање супротно закону, другом пропису или општем акту, као и пропуштање да се закон, други пропис или општи акт примени.

Неправилним радом службеног лица или органа сматра се чињење или нечињење противно уобичајеном и прописаном начину обављања делатности, које штети праву или интересима неког лица.

Право на ванредно усклађивање пензија војних осигураника од 11,06% по преурањеној оцени другостепеног суда произилази из решења директора Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање о ванредном усклађивању пензија почев од 01.01.2008. године 01 број 181-431/08 од 25.01.2008. године („Службени гласник РС“ број 20/08). Међутим, правно дејство овог решења, које је техничко спроведбеног карактера, мора се посматрати у складу са одредбом члана 75. Закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању из 2005. године, којим је у ставу 1. прописано да уколико просечни износ пензије корисника у осигурању запослених исплаћен за претходну годину износи мање од 60% од износа просечне зараде без пореза и доприноса запослених на територији републике у претходној години, пензије ће се ванредно ускладити од 01.01. текуће године за проценат којим се обезбеђује да се износ просечне пензије за претходну годину корисника у осигурању запослених доведе на ниво од 60% просечне зараде без пореза и доприноса исплаћеног у претходној години.

Осим тога, другостепени суд је неправилно применио и одредбу члана 193. став 1. Закона о Војсци Србије обзиром да је за њену правилну примену било неопходно утврдити и просечан износ пензија војних осигураника и пензије тужиоца, те да ли је тај просек био мањи од 60% од износа просечне зараде без пореза и доприноса за претходну годину (2007.) да би се могло ценити да ли се наведено решење директора Фонда ПИО односи и на кориснике војних пензија, да ли су обзиром на те околности били испуњени услови за ванредно усклађивање пензија тужиоца у конкретном случају, те од каквог је значаја корекција вредности бода са 9,02 на 9,40 односно увећање за 4,21% војних пензија почев од 01.01.2008. године у односу на захтевано ванредно усклађивање од 11,06%.

Како је другостепени суд пропустио да оцени легалност, легитимност и пропорционалност ограничења у погледу усклађивања војних пензија војних осигураника а због погрешне примене материјалног права другостепени суд није утврдио ни битне чињенице које су од значаја за оцену основа и услова одговорности тужене за накнаду ове штете тужиоцу због незаконитог и неправилног рада органа туженог, Врховни касациони суд је у наведеном делу укинуо побијану другостепену одлуку и на основу овлашћења из члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у изреци под II.

У поновном поступку другостепени суд ће одлучујући о жалби тужиоца отклонити наведене недостатке и донети закониту и правилну одлуку.

**Председник већа-судија
Снежана Андрејевић,с.р.**